

10. Чердымова Елена Ивановна. Социально-психологическое исследование модели соотношения экологической установки и экологического поведения школьников : Дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 : Самара, 1999. – 176 с.
11. Шлімакова І.І. Психологічні умови формування екологічної свідомості школярів : гендерний аспект : дис... канд. психол. наук : 19.00.07 / Шлімакова Ірина Іванівна; Чернігівський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Чернігів, 2009. – 230 с.

В статье рассмотрены теоретические основы исследования экологического сознания будущего учителя. Проблема преодоления экологического кризиса должна решаться не только в нормативном и техногенном аспектах, но и в аспекте формирования и развития экологоориентованого сознания личности. Разработка методов развития экологоориентованого сознания молодежи является одним из ведущих задач экологического образования. С позиции разных подходов отечественных и зарубежных ученых обосновано понятие экологического сознания будущего учителя. Проанализирована проблема типизации экологического сознания, выявлены его структурные компоненты и функции.

The paper deals with the theoretical foundations of the study of ecological consciousness of the future teacher . The problem of overcoming the environmental crisis must be addressed not only in the regulatory and man-made aspects, but also in the aspect of the formation and development ekologoorientovanogo consciousness of the individual. Development of methods for the development of consciousness ekologoorientovanogo youth is one of the leading problems of environmental education. From the position of the different approaches of domestic and foreign scholars justified the concept of ecological consciousness of the future teacher . Analyzed the problem of typing, environmental awareness, revealed its structural components and functions.

Статтю подано до друку 14.11.2013.

© 2013 р.

І. О. Лапченко (м. Київ)

СТАН РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ ГОТОВНОСТІ ДО ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблема готовності до здійснення професійної діяльності є однією з найактуальніших для української вищої освіти. Десятиліттями закріплювалася тенденція, згідно з якою наявність у фахівця вченого ступеня певної предметно-наукової галузі означає його компетентність у викладацькій діяльності.

Водночас не існує однозначного розуміння сутності готовності до викладацької діяльності, а відмінності у визначенні поняття «готовність до діяльності», що мають місце у різних авторів, свідчать про суперечливість існуючих точок зору, про неузгодженість процедур дослідження цього поняття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема готовності до професійної діяльності найбільш ґрунтовно й послідовно досліджувалася такими вченими, як К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко і Л. Кандибович, В.Іванова, Л. Кондрашова, З. Курлінд, В. Моляко, О. Мороз, В.

Сластьонін, Л.Яновська та інші. В останні десятиліття наукова громадськість звернулася до проблеми підготовки педагогічних і науково-педагогічних кадрів, яка у Національній доктрині розвитку освіти в Україні в XXI столітті визначається важливою умовою модернізації освіти (З. Єсарєва, Н. Ільїн, І. Ісаєв, Е. Карпова, Н. Кузьміна, Н. Степашев). При цьому система підготовки педагогічних кадрів для вищих навчальних закладів розглядається переважно у зв'язку із створенням ступеневої освіти (В. Андрущенко, І. Бех, А. Богуш, І. Зязюн, М.Степко та інші). Не зважаючи на досить велику кількість досліджень, вони не дають повної картини розуміння поняття психологічної готовності до викладацької діяльності.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в окресленні сутності поняття «психологічна готовність до викладацької діяльності», з'ясуванні розробленості проблеми готовності до діяльності взагалі, визначення особливостей професійної діяльності та специфіки викладацької діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Введення поняття психологічної готовності до діяльності у науковий обіг пов'язується із розробками білоруських дослідників М. Дьяченко і Л. Кандибовичем [3]. Їх основним аргументом стала необхідність виділення із сукупності чинників, що зумовлюють продуктивність діяльності, психологічного компонента, який за певних умов відіграє вирішальну роль в опануванні тим чи іншим її видом. Готовність трактується як умова успішного виконання професійної діяльності, що має формуватися і вдосконалюватися самою людиною та всією системою заходів, які проводяться державою. При цьому науковці наголошують, що психологічна готовність як передумова для виконання будь-якої діяльності є водночас й її результатом.

Поняття та сутність терміну «готовність» у вітчизняній науці досліджується відносно до різних підходів, серед яких:

- особистісний (Б. Ананьєв, Л. Божович, Л. Виготський, А. Ковалев, І.Кон, В. Крутецький, О. Леонтєв, В. Мерлін, С. Рубінштейн, В. Сафін, В.Столін, І. Чеснокова та ін.);
- функціональний (В. Алаторцев, Ф. Генев, Є. Ільїн, А. Леонов, Н. Левітов, В. Мишкіна, Л. Нерсесян, В. Пушкін та ін.);
- системний (К. Абульханова-Славська, О. Бодальов, А. Брушлинський, Л. Виготський, В. Зинченко і В. Гордон, Я. Коломинський, Т. Кудрявцев і А. Сухарев, В. Шадриков та ін.);
- особистісно-діяльнісний (А. Деркач, М. Дьяченко, Л. Кандибович, Е. Климов, О. Пасько, К. Платонов, Е. Чугунова) [9].

В основі особистісного підходу лежить вивчення якостей і властивостей особистості, які розглядаються як готовність до діяльності і як результат відповідної підготовки. До таких властивостей відносяться сукупність професійних здібностей, умінь, прояв професійної направленості і професійної самосвідомості, вольові якості, здатність до саморегуляції, але перш за все це стійка система якостей особистості, яка формується до початку професійної діяльності. Об'єктом вивчення згідно цього підходу стають окремі характеристики фахівця і, відповідно, його професійна готовність трактується як цілеспрямована реалізація його внутрішніх можливостей при виконанні конкретних професійних завдань на основі активної емоційно-вольової регуляції. Іншими словами, готовність ґрунтується на індивідуально-психологічних властивостях особистості та визначає її ступінь відповідності професійним вимогам. Однак даний підхід не розглядає зовнішні фактори, які можуть змінювати поведінку фахівця, а також не визначає чинники вдосконалення професійно важливих якостей особистості.

Згідно функціонального підходу готовність трактується як тимчасовий ситуативний стан спрямованості людини на діяльність, актуалізацію та орієнтацію власних особистісних якостей, властивостей для успішних дій за певних умов, як уміння якісно мобілізувати необхідні фізичні та психічні ресурси для здійснення діяльності. Як видно, готовність має тимчасовий характер, чим обмежується коло для вивчення її складових, особливо за нетипових умов здійснення діяльності.

Системний підхід розглядає готовність через пізнання людиною своїх внутрішніх можливостей та їх реалізацію для досягнення бажаного результату у фаховій діяльності. Зважаючи на це, особистість залучається в активні творчі взаємозв'язки як суб'єкт діяльності і при цьому визначається ефективність її самореалізації. Іншими словами, готовність особистості до здійснення професійної діяльності походить від індивідуальних властивостей та соціального оточення і, відповідно, визначаються їх закономірностями. За висловом К. Абульханової-Славської, за такого підходу при вивченні проблеми готовності предметом стає не діяльність, а різні типи зв'язків діяльності та індивіда [1].

В. Шадриков підкреслює необхідність різнобічного вивчення особистості, адже готовність ним трактується не лише як мобілізація професійних та психологічних можливостей, а й як вищий професіоналізм, який ґрунтується на різноманітних, відібраних соціальним досвідом та професією резервах, що стимулює самовдосконалення природних даних, особистого досвіду і практики. Тому готовність до діяльності – це прояв здібностей, а саме: індивідуально-психологічних властивостей, знань, умінь, навичок, спроможність їх реалізувати і мотивація [12]. Тому науковець акцентує увагу на професійно важливих якостях (ПВЯ), які трактує як властивості суб'єкта, включені у процес діяльності і які забезпечують ефективність її виконання за параметрами продуктивності, якості праці та надійності. У даному контексті до ПВЯ відносяться властивості нервової системи, властивості психічних процесів, особистісні якості, характеристики спрямованості, знання і переконання [12].

Особистісно-діяльнісний підхід визначає готовність як цілісний прояв всіх властивостей особистості, що дає можливість ефективно виконувати свої професійні функції, як цілеспрямований вияв особистості, яка формується в процесі всебічного розвитку з урахуванням вимог, обумовлених специфікою професійної діяльності. Зважаючи на таке тлумачення, мета формування готовності полягає у полегшенні процесу адаптації до діяльності, в оволодінні операційної, етичної, психічної, організаційної складової. Така адаптація залежить від внутрішніх особливостей та зовнішніх факторів готовності, однак дослідники часто обмежуються готовністю до праці.

Так, І. Кучерявенко наголошує на значущості саме готовності до праці. На основі проведеного теоретичного аналізу до неї відносяться сукупність мотиваційних, пізнавальних, емоційних та вольових якостей особистості, її загальний психофізіологічний стан, що забезпечує актуалізацію можливостей; спрямованість особистості на виконання певних дій; утворення таких необхідних властивостей, якостей, ставлень і установок, які дають можливість майбутньому фахівцю свідомо та творчо виконувати свої професійні обов'язки; наявність у спеціаліста системи знань, умінь, навичок, яка уможлиблює здійснення діяльності на рівні сучасних вимог науки і техніки. Підсумовуючи наведене, І.Кучерявенко виділяє готовність до праці як провідний компонент готовності до професійної діяльності, яка визначається як комплексне психологічне утворення, як комплекс операційних, функціональних та особистісних компонентів [7].

За Л. Кондрашовою, психологічна готовність до професійної діяльності – це виявлення суті властивостей і стану особистості. Психологічна готовність – це не тільки властивість або ознака

окремої особистості, це концентрований показник діяльнійснї сугї особи, мїра її професїйної здатності [5, с. 8].

Пїдсумовуючи вище наведене, можна констатувати, що психологїчна готовність включає, з одного боку, професїйні знання, умїння та навички; а з їншого – риси особистостї: переконання, здїбності, їнтереси, професїйну пам'ять, властивостї мислення та уваги, професїйну спрямованїсть думки, працездатність, емоцїйність, моральний потенцїал особистостї, що забезпечують успїшне виконання професїйних функцїй. Таким чином, змїст психологїчної готовності до професїйної діяльностї вміщує їнтегральні характеристики особистостї, до яких вїдносяться їнтелектуальні, емоцїйні та вольовї властивостї, професїйно-моральні переконання, потреби, звички, знання, вмїння і навички, професїйні здїбності.

Наступним завданням нашого дослїдження стало розкриття особливостей викладацької діяльностї як професїйної. Викладацьку діяльність трактуємо як особливий вид педагогїчної діяльностї, що передбачає необхідність спецїальної пїдготовки майбутнього викладача, яка має включати не лише предметні знання та умїння, а ї особистїсні якостї. Аджє у досягненнї позитивного результату у навчально-виховному процесї ВНЗ провїдне мїсце належить саме викладачевї. Вїд його умїння органїзувати цей процес залежить успїх у подальшїй діяльностї студентїв, а згодом і фахївцїв.

Щє в 60-х роках минулого столїття характеристику психологїчної структури педагогїчної діяльностї дала Н. Кузьміна [6]. Вона виявила основні компоненти діяльностї вчителя середньої школи, які можуть бути перенесенї ї на діяльність викладача. Однак у нього об'єктом діяльностї виступає студент, доросла людина, яка вже має сформовану систему знань, умїнь, навичок, озброєна певним життєвим досвїдом та методами самостїйного оволодїння знаннями. Тому перед викладачем стоїть їнша цїль – пїдготувати спецїалїста-професїонала.

Викладацька діяльність – особливий вид соцїальної діяльностї, спрямований на передачу вїд старших поколїнь молодшим накопиченого людством досвїду і культури, створення умов для їх особистїсного розвитку. Це вид професїйної діяльностї, змїстом якої є процес органїзацїї навчальної діяльностї студентїв, спрямованої на засвоєння ними предметного соцїокультурного досвїду як основи та умови розвитку, процес органїзацїї власної діяльностї. Результатом викладацької діяльностї є розвиток студента, його особистїсне, їнтелектуальне вдосконалення, становлення його як особистостї, як суб'єкта навчальної діяльностї [2, с. 23-27].

Особистїсть викладача завжди вїдображає соцїальну роль, однак нїколи не зводиться тїльки до неї. Суспїльству потрібні фахївцї з певними властивостями, здїбностями, знаннями, умїннями, навичками, які вони отримують завдяки діяльностї викладача. У такому розумїнні викладач вїдїграє соцїальну роль, виконує важливу соцїальну функцїю. Становлення особистостї викладача передбачає свїдомий вїбір, прийняття і виконання людиною соцїальної ролї викладача. Тобто особистїсть викладача розглядається насамперед в соцїально-психологїчному аспектї, а вже потїм – у професїйно-психологїчному [10, с. 12].

Дослїдження будь-якого явища передбачає розкриття його структури. Л.Кондрашова визначає структуру психологїчної готовності до педагогїчної діяльностї, що має мотивацїйний, орієнтацїйний, пїзнавально-оперативний, емоцїйно-вольовий, психофїзїологїчний, оцїночний компоненти [5]. Основою мотивацїйного компоненту є професїйно-педагогїчна спрямованїсть, в якїй виражаються позитивне ставлення до професїї, схильність та їнтерес до неї, бажання вдосконалювати свою пїдготовку тощо. Орієнтацїйний компонент утворюють цїннїсно-професїйні орієнтацїї, основою яких є професїйна етика, професїйно-педагогїчні їдеали, принципи,

переконання, готовність діяти відповідно до них. До пізнавально-операційної складової входять професійна спрямованість уваги, уявлень, сприймання, пам'яті, педагогічне мислення, педагогічні здібності, знання, дії та операції, необхідні для успішного здійснення діяльності. Емоційно-вольовий компонент утворюють почуття, вольові якості, що забезпечують успішний перебіг та результативність діяльності педагога; емоційну чутливість, самовладання, наполегливість, ініціативність, самостійність. Психофізіологічну складову складають працездатність, активність, саморегуляція, врівноваженість і витримка. Нарешті, оціночний компонент передбачає самооцінку своєї професійної підготовки, відповідність процесу розв'язання професійних завдань оптимальним педагогічним зразкам.

Дану структуру готовності особистості до педагогічної діяльності можна віднести і до трактування готовності до викладацької діяльності. Водночас ми погоджуємося з динамічною структурою психологічної готовності до складних видів діяльності, до яких відносимо й викладацьку, яку запропонували В.Моляко та М. Смульсон. На їхню думку, це цілісне утворення, що включає властивості різних особистісних сфер: мотиваційні (потреба успішно виконувати поставлене завдання, інтерес до діяльності, прагнення домогтися успіху і показати себе з кращого боку); пізнавальні (розуміння обов'язків, трудового завдання, оцінка їх значущості для досягнення кінцевих результатів діяльності і для себе особисто, уявлення ймовірних змін обстановки тощо); емоційні (почуття професійної та соціальної відповідальності, впевненість в успіху, наснага); вольові (управління собою, мобілізація сил, зосередження на завданні, подолання сумнівів й страху) [8]. Враховуючи дану структуру, розвиток психологічної готовності студентів до викладацької діяльності обумовлений всією системою навчально-виховної роботи ВНЗ.

Визначаючи готовність до діяльності як особливий особистісний стан наявності у суб'єкта образу структури дії та постійної направленості свідомості на її виконання, І. Кучерявенко включає в її структуру всі елементи дії, необхідні для успішного розв'язання поставленого завдання. Зважаючи на це, одним із елементів психологічної готовності є усвідомлена потреба. Механізм реалізації Готовність до діяльності починається з постановки цілі на основі потреб та мотивів, після чого розробляються план, моделі, схеми майбутніх дій. Особа переходить до реалізації своєї готовності у предметних діях, застосовує певні засоби і способи діяльності, порівнює хід та отримані результати з поставленою метою, вносить необхідні зміни. Аналіз ситуації, рішення, розвиток задуму, емоцій, прояв та зміни готовності визначаються домінуючим мотивом, який забезпечує необхідну тривалість та направленість активності [7]. Описане відображає більше механізм реалізації готовності до діяльності, ніж її структуру. Крім того в такому контексті виникає необхідність виділення основних функцій викладача та проведення додаткового аналізу на основі специфіки його професійної діяльності.

З. Єсарова називає основною особливістю діяльності університетського викладача постійну взаємодію наукової та педагогічної творчості [4]. Це пояснюється відмінною особливістю сучасної вищої освіти, яка полягає в тому, що наука все більше втручається у навчально-виховний процес вищої школи. У функцію викладача входить перетворення наукової інформації на навчальну на рівні сучасної науки, що пов'язано з проблемою співвідношення науки та навчального предмету у вищій школі. Щоб успішно перекоструювати наукову інформацію, викладач має виконати теоретичну роботу в галузі своєї науки, після чого відібрати необхідну інформацію на основі дидактичних принципів.

Якщо за основу логіки міркувань взяти положення С. Рубінштейна про те, що людська діяльність як вид соціально обумовленої взаємодії цілісної особистості з оточуючим середовищем

має дві форми – теоретичну (спеціально трудову) та практичну (спеціально пізнавальну) залежно від характеру отримання основного продукту [11, с. 334], то ми бачимо поєднання цих форм у діяльності викладача вищої школи. Так, особливістю практичної діяльності є її спрямованість на перетворення конкретної ситуації, а ціллю теоретичної діяльності виступає виявлення способу такого перетворення на основі розкриття закономірностей. Обидві форми діяльності утворюють систему, оскільки теоретична виділяється в особливу із практичної діяльності лише на певному рівні, а її продукти знову включаються в практичну діяльність. Зважаючи на це, у науковій роботі викладача домінує теоретичний елемент, а педагогічна робота поєднує в собі практичну і теоретичну форми діяльності.

Для наукової й педагогічної діяльності викладача, на думку З. Єсарової, властива спільна чотирьохкомпонентна структура, яка включає конструктивний, організаторський, комунікативний та гностичний компоненти. Відмінність складає різне поєднання цих компонентів в структурі кожного з видів діяльності викладача. Крім того, педагогічний та науковий професіоналізм формується в умовах самостійної практичної діяльності, а основи наукової і педагогічної творчості мають бути закладені системою вищої освіти і слугувати головним показником її якості.

Якщо педагогічну діяльність розглядати як процес розв'язання безкінечного ряду педагогічних завдань, то основне педагогічне завдання навчання і виховання у вищій школі вирішується викладачем через перетворення навчання студентів на їх самоосвіту, зовнішньої регуляції їх дій та вчинків на саморегуляцію. Іншими словами, викладач перетворює педагогічні цілі на психологічні цілі студента. Розв'язати це найскладніше завдання він може лише, якщо усвідомить загальну мету, поділить її на часткові та супідрядні цілі, сформулює їх у вигляді педагогічних задач. Ієрархія цілей, супідрядність завдань характерні для будь-якої діяльності, однак для педагогічної особливо важливим є чітке усвідомлення цієї ієрархії в силу складності та суперечності самого педагогічного процесу.

Узагальнення отриманих даних дає можливість визначити специфічність діяльності викладача вищої школи, що відображає особливості його професійно-педагогічної діяльності. Специфічними виступають: *мета* викладацької діяльності (що є соціальною, динамічною, такою, що має бути прийнятою не лише педагогом, а й студентом), її *об'єкт* (що одночасно є активним суб'єктом, складною саморегулюючою системою), *засоби* (як матеріалізовані предметні способи опрацювання змісту), *форми організації* (лекції, семінарські та практичні заняття, лабораторні роботи, консультації, колоквиуми, заліки й іспити, різноманітні форми організації самостійної роботи студентів, наукові студентські семінари, конференції тощо), *зміст* (як чітко окреслене коло знань, умінь, навичок і компетенцій, якими людина оволодіває шляхом навчання в навчальному закладі, закріплене в навчальних планах, навчальних програмах, підручниках, посібниках), *функції*, а також ті принципи, на яких ґрунтується освітньо-виховний процес у конкретному вищому навчальному закладі.

Відповідно, підготовку до викладацької діяльності слід розглядати у контексті розвитку особистості. У зв'язку з цим основу формування готовності до професійної діяльності складають не лише розвиток операційно-технічних умінь та навичок, а й визначення готовності як інтегрального утворення, як комплексної здібності. Розробка методів формування у майбутніх викладачів професійно важливих якостей залишається найбільш уразливим місцем в системі професійної підготовки.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок даному напрямку. Психологічна готовність до викладацької діяльності включає професійні та особистісні риси, які мають забезпечувати успішне поєднання наукової та педагогічної роботи. Завданнями діяльності

викладача виступають проведення наукових досліджень на сучасному рівні розвитку науки, перетворення актуальної наукової інформації на навчальну, а також організацію самостійної навчальної та наукової діяльності студентів. Такі риси носять інтегральний характер особистості, до яких відносяться інтелектуальні, емоційні та вольові властивості, професійно-моральні переконання, потреби, звички, знання, вміння і навички, професійні здібності. Психологічна готовність відшліфовується саме в процесі тривалої професійної діяльності, що однаковою мірою стосується фахівців різних галузей. Отримані результати передбачають організацію в умовах ВНЗ відповідної роботи щодо цілеспрямованого формування даного особистісного утворення, що стане завданням нашого подальшого теоретичного та емпіричного дослідження.

Література

1. *Абульханова-Славская К. А.* Деятельность и психология личности / К.А. Абульханова-Славская. – М. : Наука, 1980. – 334 с.
2. *Базова Н.В.* Педагогика и практическая психология / Базова Н.В. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2000. – 416 с.
3. *Дьяченко М. И.* Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск: БГУ, 1976.–175с.
4. *Есарова З. Ф.* Особенности деятельности преподавателя высшей школы. Монография. / З.Ф. Есарова. – Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1974. – 112 с.
5. *Кондрашова Л.В.* Моральна психологічна готовність студента о вчительської діяльності / Кондрашова Л.В. – Київ : Вища школа, 1987. – 56 с.
6. *Кузьмина Н.В.* Психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности. Автореф. дис. ... докт. псих. наук: 19.00.07. / Нина Васильевна Кузьмина. – Л., 1965. – 39 с.
7. *Кучерявенко И. А.* Проблема психологической готовности к профессиональной деятельности / И. А. Кучерявенко // Молодой ученый. – 2011. – №12. Т.2. – С. 60-62.
8. *Моляко В.А.* Психологическая готовность к труду на современном производстве/ В.А. Моляко, М.Л. Смульсон. – Киев : Знание, 1985. – 14 с.
9. *Пасько О.Н.* Теоретические аспекты готовности как основа компетентного подхода в профессиональной подготовке сотрудников милиции / О. Н. Пасько [Электронный ресурс] // Психология и право – 2013. – №1. – URL: <http://psyjournals.ru/psyandlaw> (дата обращения: 17.07.2013)
10. *Психолого-педагогічна модель особистості викладача вищої школи* – Електронний ресурс – <http://ua.textreferat.com/referat-10923-1.html> (дата обращения: 17.07.2013)
11. *Рубинштейн С.Л.* Бытие и сознание. / С.Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2004. – 328 с.
12. *Шадриков В.Д.* Проблемы системогенеза профессиональной деятельности / В.Д. Шадриков. – М.: Изд-во «Наука», 1982. – 185 с.

В статье представлен теоретический анализ проблемы готовности к преподавательской деятельности как особого вида профессиональной деятельности. Раскрыты разные научные подходы к понятию готовности: личностный, функциональный, системный, деятельностный. Задачами деятельности преподавателя являются проведение научных исследований на современном уровне развития науки, преобразование научной информации в учебную, а также организацию самостоятельной учебной и научной

деятельности студентов. Психологическая готовность к преподавательской деятельности включает профессиональные и личностные черты, которые обеспечивают успешное сочетание научной и педагогической работы. Эти черты имеют интегральный характер, к ним относят интеллектуальные, эмоциональные и волевые качества, профессионально-нравственные убеждения, потребности, привычки, знания, умения и навыки, профессиональные способности.

The paper presents a theoretical analysis of the problem of readiness for teaching yak special type of professional activity. Revealed different scientific approaches to the concept of readiness: the personal, functional, system, activity. The objectives of the teacher is to conduct research on the present state of science, translation of scientific information into the curriculum and the organization of independent educational and research activities of students. Psychological readiness for teaching includes professional and personal traits that provide a successful combination of research and teaching work. These features are an integral character, they are: intellectual, emotional and volitional qualities, professional and moral beliefs , needs, habits , knowledge , skills and professional abilities.

Статтю подано до друку 25.10.2013.

© 2013 р.

Н. С. Момот (м. Полтава)

ВРАХУВАННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ РОЗРОБЦІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Постановка проблеми дослідження. В сучасному українському суспільстві відбуваються кардинальні перетворення в політичній та соціально-економічній сферах. Це обумовлює і значну реорганізацію в українській освіті. Сучасна система вищої педагогічної освіти покликана створювати відповідні умови для підготовки компетентного і творчого вчителя, орієнтованого на постійний професійний розвиток, самовдосконалення, що забезпечить у подальшому високий рівень конкурентоспроможності, професійної мобільності, продуктивності професійної діяльності і, як наслідок, кар'єрне зростання та самореалізацію. Крім успішного оволодіння необхідною базою знань і вмінь відповідно до специфіки обраної спеціальності, важливим також є розвиток творчих здібностей, оволодіння максимально вираженими професійно необхідними якостями та практичними навичками, що є передумовою ефективного здійснення професійних функцій на творчому рівні.

Ретроспективний погляд на організацію учбового процесу у вищих учбових закладах показує, що він був спочатку орієнтований на чоловічу половину населення. Лише феміністичний рух дозволив жінкам залучитися до вищої професійної освіти. Таким чином, в даний час спостерігається наступна подвійна картина: з одного боку, гендерні відмінності в ході учбово-виховного процесу не враховуються, з іншого боку освіта має переважно чоловічий ухил, вимагаючи від жінок прояву і розвитку традиційно чоловічих якостей.

В наукових джерелах з проблеми розвитку творчої компетентності у майбутніх вчителів аналізуються програми розвитку де пропонується універсальна безстатева модель майбутнього педагога, яка не враховує особливості мислення, поведінки і особистих якостей студентів-хлопців і студентів-дівчат. Це в свою чергу веде до необхідності вивчення і визначення гендерних